

ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Демешкант Наталія Андріївна,
д.пед.н., професор, кафедра інноваційної
діяльності в АПК НУБіП України, к.611, к.10

demesz@mail.ru

ЛЕКЦІЯ 5

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ЕКОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ПІДПРИЄМСТВА

1. Інформаційна система менеджменту для аграрного виробництва.
2. Поняття регіональних інформаційних систем менеджменту довкілля (структура та процес формування).

В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЯ

ЕЛЕМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ
СИСТЕМИ

РУШІЙ СТРУКТУРНИХ
ПЕРЕТВОРЕНЬ

ВАЖЕЛЬ ЕФЕКТИВНОГО
УПРАВЛІННЯ

успішно діюча **інформаційна**
система менеджменту

Вирішення стратегічних,
тактичних та
оперативних
комплексно поставлених
завдань управління
діяльністю організації

ПРОБЛЕМА

ЯКІ НЕОБХІДНІ умови

для реалізації

інформаційного фактору екологічного
менеджменту і аудиту, що
забезпечують **ефективне**
екологоорієнтоване управління та
контроль ?

Для прийняття як стратегічного, так і тактичного рішення суб'єкт управління повинен володіти необхідною (повною, своєчасною та достатньою) інформацією:

- про **об'єкт**, на який спрямована його дія;
- про можливі **способи** реалізованого впливу;
- про ймовірність отримання бажаного **результату**;
- про потенційні негативні **наслідки**

Інформаційне забезпечення екологічного менеджменту і аудиту в аграрному секторі економіки

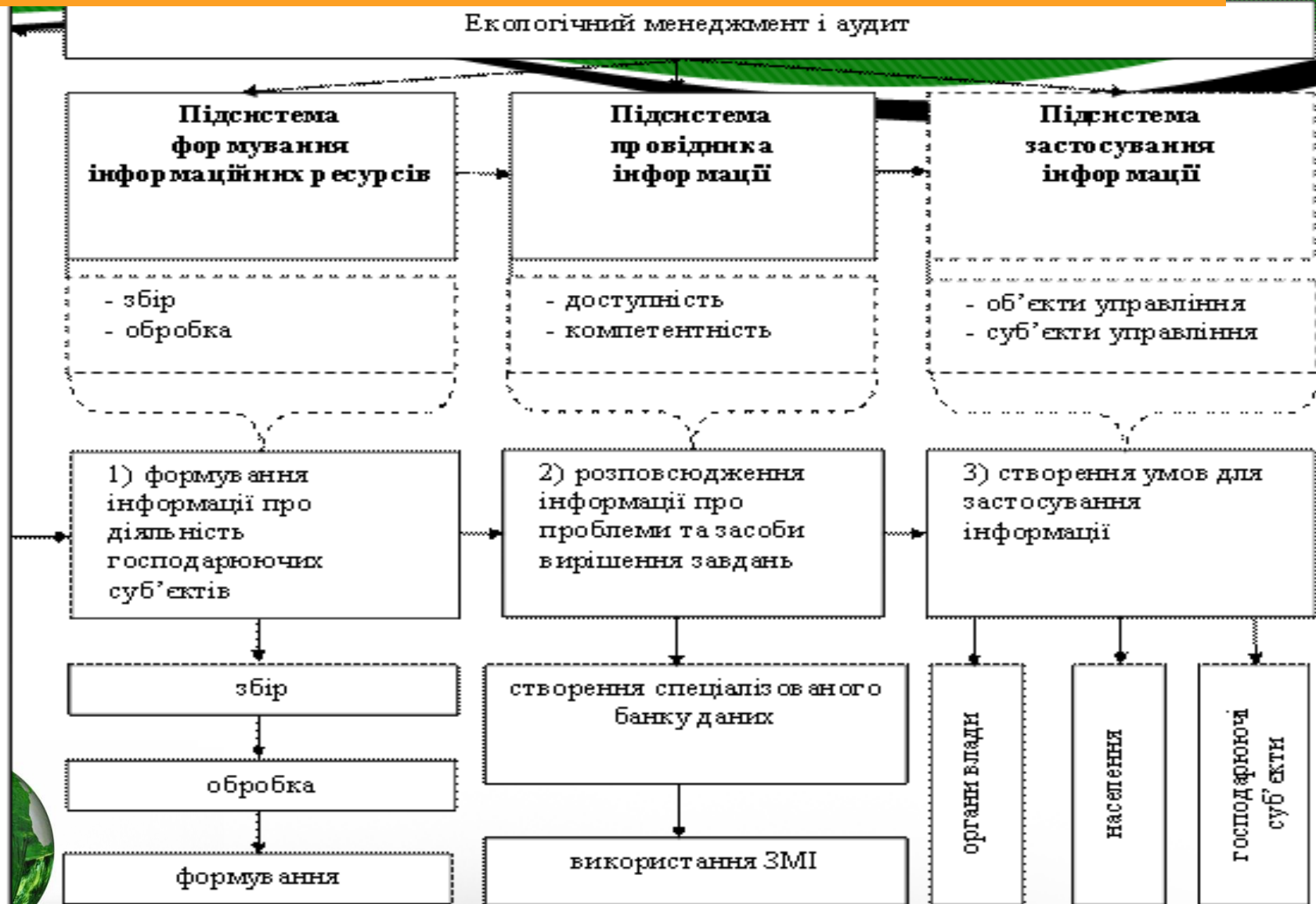
це *система взаємовідносин*, в результаті яких формується **інформація про:**

- діяльність господарюючих суб'єктів,
- їх участі в реалізації екологічної політики,
- поширенні інформації про *проблеми і досягнення у вирішенні екологічних завдань*
- створення умов для застосування найбільш перспективних способів і методів мінімізації запобігання впливу на навколишнє середовище.

Інформаційний фактор екологічного менеджменту і аудиту

Інформаційне забезпечення екологічного менеджменту і аудиту

1. Підсистема формування інформаційних ресурсів

I. Збір інформації

ГОЛОВНИЙ АСПЕКТ УПРАВЛІННЯ

актуальність інформації, тобто
реальне відображення ситуації

донесення інформації до відома
суб'єкта управління в
найкоротший термін

II. Обробка та
приведення інформації
у формат, зручний для
використання
зацікавленими особами

Здійснення **соціально-екологічних рейтингів** суб'єктів (підприємств)

*суб'єкти **не завжди готові добровільно заявляти про свої недоліки в роботі**, особливо якщо це пов'язано зі штрафними санкціями, адміністративними стягненнями, а іноді й кримінальною відповідальністю. Таким чином, збір інформації не повинен обмежуватися, лише тими даними, які надаватимуть самі суб'єкти економічної діяльності*

2. Підсистема створення системи – провідника інформації

Передбачає створення **системи баз даних** з урахуванням умов:

1) доступність інформації

2) комплексність даних, що включає *правовий, технічний, технологічний, організаційний та ресурсний* аспекти

3. Практичне застосування зібраних та опрацьованих даних

Споживачами інформаційних ресурсів на даній стадії є як суб'єкти, так і об'єкти управління

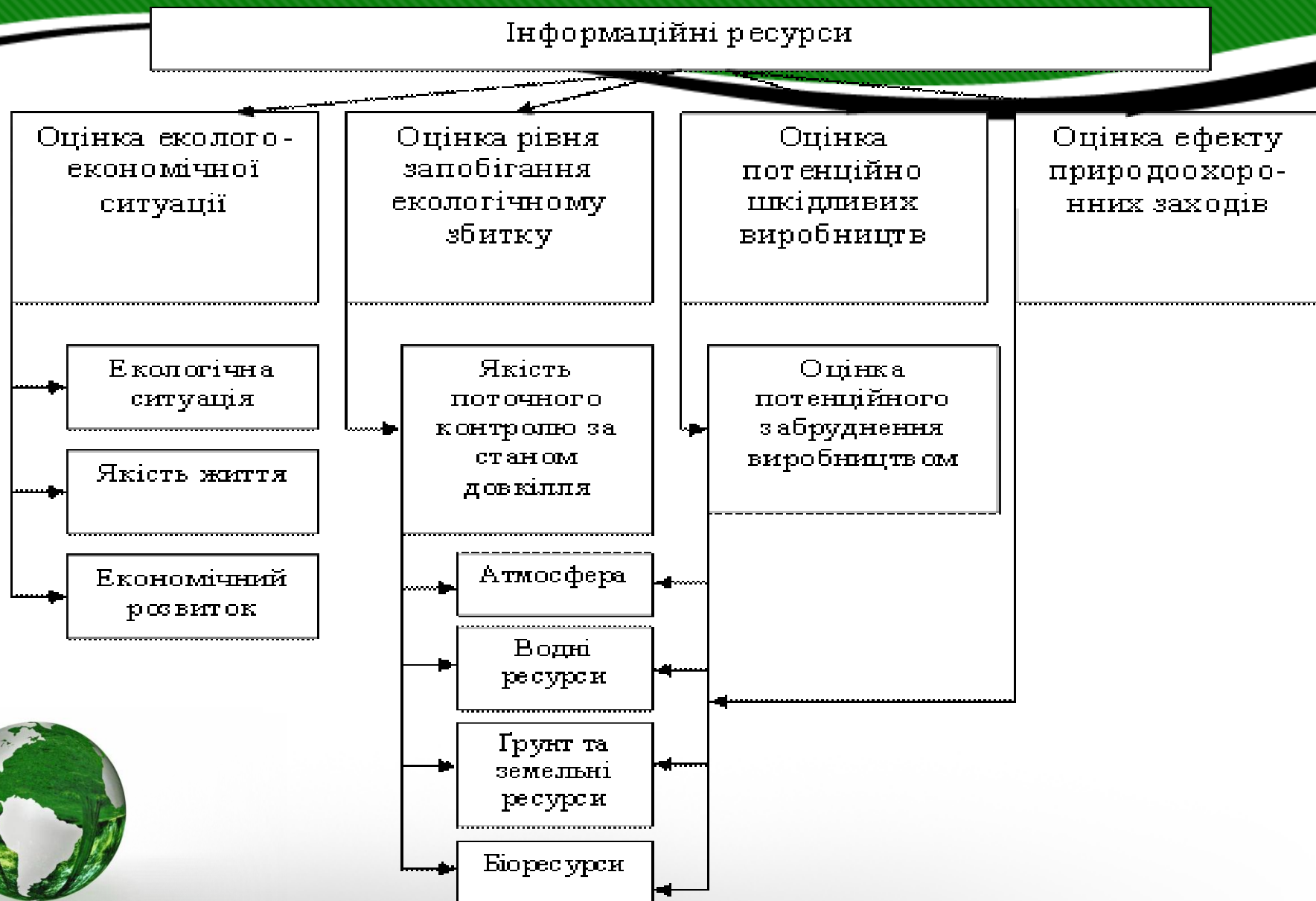
виявлення основних тенденцій розвитку
еколого-економічної ситуації і прийняття
стратегічних рішень

Інформація, отримана в ході
моніторингу дозволить
ОЦІНИТИ:

- еколого-економічну ситуацію;
- рівень мінімізованого екологічного збитку;
- потенційно небезпечні з екологічної точки зору виробництва;
- ефект від природоохоронних заходів

Застосування інформаційних ресурсів еколого-економічного розвитку суб'єктами управління

Стосовно агарного сектора економіки *екологічний фактор* може включати:

- комплекс природних ресурсів;
- сукупність шкідливих речовин, що забруднюють довкілля;
- стан сільськогосподарських земель;
- цілісність природних систем, що скорочуються в процесі господарської діяльності

На основі виявлених **тенденцій** розвитку суб'єкт управління формує стратегічні альтернативи, кожна з яких в сукупності оцінюється з урахуванням:

- можливих *впливів* на навколишнє природне середовище;
- існуючих екологічних *обмежень*;
- наявних *взаємозв'язків* із соціальними та економічними складовими;
- критеріїв *оцінки заходів* щодо запобігання виникненню негативних наслідків

Заходи щодо вирішення найбільш поширених екологічних проблем

погіршення якості
навколишнього середовища

обґрунтований розрахунок і застосування заходів щодо мінімізації техногенного навантаження; заходів по підвищенню родючості земель та меліорації, екологічно забезпеченого розміщення виробничих об'єктів

виснаження (втрата)
природних ресурсів

комплекс заходів щодо відновлення (відтворення) ресурсів; компенсація збитку, якщо ресурси не відновлювальні

втрата
сільськогосподарських угідь

вибір місць розміщення об'єктів з мінімальними втратами земель, зменшення площ для розміщення виробничих об'єктів, рекультивації раніше порушених земель;

екологічні катастрофи

переселення населення в більш пристосовані для проживання місця, надання адекватної компенсації та налагодження побуту

Основне завдання інформаційної компоненти екологічного менеджменту

створення умов по запобіганню
економічного збитку

якість поточного
(оперативного)
контролю суб'єктами
за **формуванням**
достовірних даних
про стан природних
ресурсів

застосування **санкцій**
за екологічні
правопорушення

У **показниках**
мінімізованого
екологічного збитку
відображається

ефективність використання
бюджетних коштів на
природоохоронні заходи

здійснення **екологічної**
експертизи

узагальнення повної
інформації про викиди,
відходи, скиди забруд.
речовин у НПС

правильність та
своєчасність
нарахування та
перерахування
платежів за
забруднення ресурсів і
понадлімітне
споживання

Запобігання екологічному збитку в аграрному секторі економіки

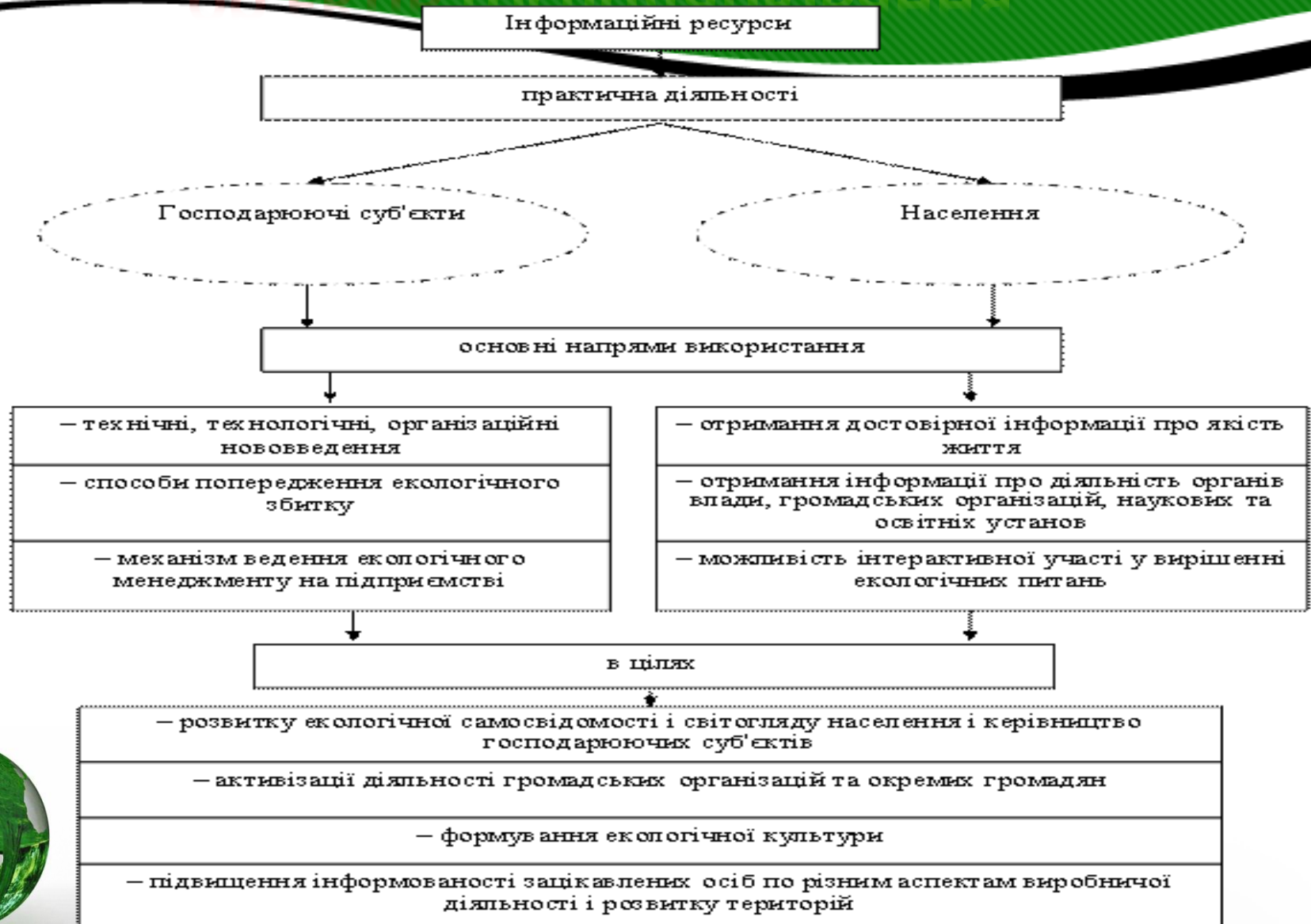

Мета аналізу економічних збитків

створення інформаційної бази і
забезпеченні посиленого контролю органів
влади за господарюючими суб'єктами,
своєчасне надання технічної, організаційної
та фінансової допомоги

Значення інформаційних ресурсів для об'єктів господарювання

Висновок:

Умови для реалізації інформаційного фактору екологічного менеджменту і аудиту, що забезпечують **ефективне екологоорієнтоване управління та контроль**

- Посилення інформаційного забезпечення екологічного менеджменту
- Наявність достовірної, своєчасної та повної інформації про екологічні проблеми

РЕГІОНАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ

комплекс, що складається з

- регіональної моніторингової системи,
- регіональної кадастрової системи,
- регіональної ГІС,
- регіональної інформаційної інфраструктури

Методичні рекомендації щодо формування регіональних стратегій розвитку

I. Описово-аналітична частина

- *географічне розташування, оточення регіону;*
- *ландшафтні особливості рельєфу, характеристику ґрунтів та гідрологію;*
- *природно-ресурсний потенціал;*
- *кліматичні умови (температурний режим, опади, вологість повітря, вітри тощо);*
- *екологічну ситуацію на території регіону*

Методичні рекомендації щодо формування регіональних стратегій розвитку

II. Перелік та характеристика внутрішніх (ендогенних) чинників розвитку регіону

оцінка ресурсів:

- земельних,
- водних,
- лісових,
- мінерально-сировинних,
- оздоровчих та рекреаційних

Стан НПС

Рівень природно-техногенної безпеки

Оцінка земельних ресурсів

- рівень та ефективність використання земельних ресурсів за *даними земельного кадастру*;
- рівень *господарського використання*, розподілу земельного фонду;
- рівень забудови земель, частки земель екологічної мережі;
- якісний стан і рівень біопродуктивності земельних угідь та ефективність їх використання

Оцінка водних ресурсів

- визначення їх обсягів,
- якісного стану,
- можливостей збільшення, ступеня та ефективності використання

Оцінка лісових ресурсів

- площа,
- породний склад,
- вікова структура,
- категорії захищеності,
- продуктивність використання лісового фонду

Оцінка мінерально-сировинних ресурсів

- структура,
- запаси,
- можливості приросту,
- обсяги та умови видобутку

Оцінка оздоровчих та рекреаційних ресурсів

визначення їх придатності для лікування і відпочинку

- кліматичні умови,
- естетична цінність ландшафтів,
- наявність бальнеологічних властивостей

Стан навколишнього природного середовища

- **рівень забруднення** водного і повітряного басейнів, ґрунтів,
- **обсяги накопичення** всіх видів відходів та їх видова структура,
- **акустичний дискомфорт**, електричні і магнітні поля,
- **випромінювання** та опромінювання,
- **потужність, структура і перспективи нарощування елементів екологічної мережі** (заповідники, національні природні парки, біосфери і заповідники, заказники, екологічні коридори тощо).

Рівень природно-техногенної безпеки

- перелік, структура, розміщення **потенційно небезпечних об'єктів**,
- параметри **зон уражень** (*площа території, кількість населених пунктів та чисельність населення*)
- **наслідки** надзвичайних ситуацій,
- **стан об'єктів**,
- вартість та джерела фінансування **запобіжних заходів**

Висновок

- **регіональні інформаційні системи**, крім виконання поточних завдань з інформаційного забезпечення екологічного управління, стають інформаційним базисом регіональних стратегій розвитку і **гармонізації співіснування** людини і природи

Контрольні запитання ЛЕКЦІЇ 5

1. Охарактеризувати умови для реалізації інформаційного фактору екологічного менеджменту і аудиту
2. Розкрити сутність функціонування регіональних інформаційних систем менеджменту довкілля

ЗАВДАННЯ НА ПРАКТИЧНУ РОБОТУ

№4 *(підготувати конспект)*

1. Приклад запровадження інформаційної системи менеджменту в аграрному виробництві

Дякую за увагу !

